

MUNI  
PED

# Základy práva pro MŠ

1. seminář

JUDr. Radovan Malachta

Podzimní semestr 2023



**MUNI  
PED**

# **Organizační pokyny**

# Obecné informace

- organizace seminářů
- interaktivní osnova
- studijní literatura
- kdy a jak mne kontaktovat
  - prezenčně: pondělí 13:30 až 14:30 v kanceláři
  - distančně: MS Teams kdykoliv po domluvě
  - email: [malachta@mail.muni.cz](mailto:malachta@mail.muni.cz)



# Podmínky kolokvia: Základy práva pro MŠ

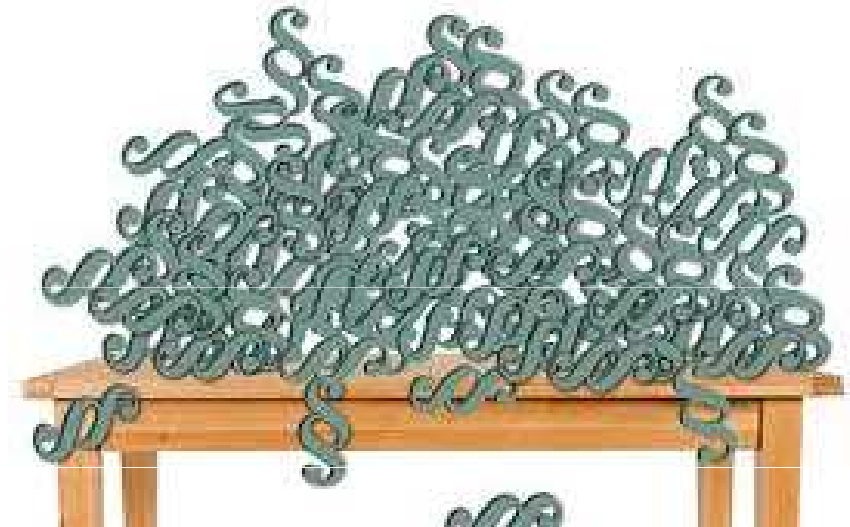
- **účast a aktivní účast**
  - 9 z 12 účastí musí být vyhodnoceno jako aktivní
  - absence 1 neomluvená, další musí být omluveny v IS
- **vypracování prezentace ve dvojici**
  - 15 minut cca
  - přednesení na hodině
- **kolokvium**
  - **písemná část** – individuální – test s právními předpisy (60 %)
  - **ústní část** – skupinová – diskuse ve skupině
- hodnocení prospěl (P) – neprospěl (N)
- 3 kredity



**MUNI  
PED**

# **Tři „hesla“ na úvod**

# *Právo je docela bordel*



# *To, co se dnes učíme, nemusí zítra platit*

Novela 2. o volbách do Parlamentu ČR  
ST 1170 3. čí

PŘIJATO		✓ 96 X 1	Hlasování 18
ANO2011	39 ✓ 39 X 0	ČSSD	7 ✓ 7 X 0
ODS	12 ✓ 10 X 1	KDU-ČSL	5 ✓ 5 X 0
Piráti	11 ✓ 10 X 0	TOP09	4 ✓ 4 X 0
SPD	10 ✓ 9 X 0	STAN	3 ✓ 3 X 0
KSCM	7 ✓ 7 X 0	Nezářaz.	3 ✓ 2 X 1

# Barbara a Alexandr fakt ne



BARRANDOV KRIMI 13.02.2022 12:15

BARRANDOV KRIMI 13.02.2022 15:25

**Soudce Alexandr** (pořad)

**11%**

Hodnocení  
(1 030)

Fanklub  
(19)



MUNI  
PED

**Jaký je Váš vztah k právu?**



# Právo kolem nás



# Chammurapiho zákoník



# Paris Hilton



# Výhybky



# Teror



# Spravedlnost



# Co to je spravedlnost



– spravedlnost: právní, morální, ...





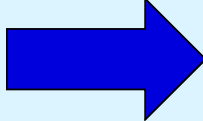
**Úvod k právu. Mít právo, mít nárok, mít  
povinnost.  
Základní dělení práva.**

# Co to je právo

- ve společnosti – společenské vztahy – potřeba regulovat
- co je dovolené, zakázané či přikázané
- vznikají pravidla chování – právní normy – obecně závazné
- stanovuje a **vynucuje** stát (vs. morální či náboženská pravidla)

**soubor pravidel chování, která regulují společenské vztahy, přičemž nerespektování pravidel lze vynutit prostřednictvím státní moci**

# Co to je morálka

- také se jedná o pravidla chování – morální normy – nejsou závazná (právně)
  - mos/mores – požadovaný způsob jednání v určité společnosti
  - nestanovuje a **nevynucuje** je stát 
- základní rozdíl je: kdo stanovuje právní/morální normy (vznik)  
v sankci v případě nedodržení norem
- obojí ale představuje **normativní systém**
  - dnes model **komplementarity práva a morálky**

MUNI  
PED

# Právní kultury



# Právní kultury

- nejen právo, zahrnut je společenský, kulturní, náboženský, politický, historický, ekonomický, územní vývoj (ne všechny kultury ovlivňuje vše)
- způsob tvorby, výkladu a aplikace práva
- zahrnuje větší počet právních řádů
- ČR: kontinentální právní kultura
  - hlavní formální pramen: právní předpis (zákon)
  - zákony tvoří zákonodárny orgány, nikoliv soudci (ti je aplikují)
  - dělení na soukromé vs. veřejné právo (vliv římského práva)

kontinentální

angloamerická

islámská

hindská, východoasijská,  
africká, ....

**MUNI  
PED**

# **Objektivní a subjektivní právo**

# Objektivní právo

= soubor (systém) právních norem, která jsou obecně závaznými pravidly chování, stanovených či uznaných státem a státem vynucených

## *Příklady:*

- pedagogický pracovník je povinen chránit bezpečí a zdraví dítěte, žáka a studenta (školský zákon)
- kupující má zaplatit kupní cenu, když si něco koupí (občanský zákoník)
- chodec nesmí vstupovat na vozovku „na červenou“ (zákon o provozu na pozemních komunikacích)
- o ústních podáních a jednáních při správě daní sepíše správce daně protokol (daňový řád)

# Subjektivní právo

- možnost chování právních subjektů
- plyne z objektivního práva (je zaručeno státní mocí)
- mít oprávnění, mít na něco nárok
- *možnosti* chování právního subjektu může odpovídat *povinnost* jiného subjektu (právo na zaplacení ceny – povinnost zaplatit)

## *Příklady:*

- žáci a studenti mají právo na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání
- prodávající má nárok na zaplacení kupní ceny
- chodec má oprávnění vstoupit na vozovku „na zelenou“



# Čeština v tomto není dokonalá...

- law (objektivní právo)
- right (subjektivní právo)

**LAWS  
VS RIGHTS**

# Mít právo (nárok, oprávnění) – mít povinnost

Dovolující (povolující) právní normy

Zakazující právní normy

Přikazující právní normy

# Příklad 1 ze zadání na seminář

- a) *„Zápis k předškolnímu vzdělávání od následujícího školního roku se koná v období od 2. května do 16. května.“* (§ 34 odst. 2 školského zákona)
- b) *„Dítě může být přijato k předškolnímu vzdělávání i v průběhu školního roku.“* (§ 34 odst. 7 školského zákona)
- c) *„Zázemí lesní mateřské školy nesmí být stavbou.“* (§ 34 odst. 9 školského zákona)
- d) *„Zákonný zástupce dítěte je povinen přihlásit dítě k zápisu k předškolnímu vzdělávání v kalendářním roce, ve kterém začíná povinnost předškolního vzdělávání dítěte.“* (§ 34a odst. 2 školského zákona)
- e) *„Ředitel mateřské školy je oprávněn požadovat doložení důvodů nepřítomnosti dítěte; zákonný zástupce je povinen doložit důvody nepřítomnosti dítěte nejpozději do 3 dnů ode dne výzvy.“* (§ 34a odst. 4 školského zákona)

- a) *„Stravovací služby nad rámec § 4 (dále jen "jiné stravovací služby") poskytované strážníkům musí odpovídat zásadám zdravé výživy a prodávaný sortiment nesmí obsahovat alkoholické nápoje a tabákové výrobky.“* (§ 3 odst. 6 vyhlášky o školním stravování)
- b) *„Pedagogičtí pracovníci mají po dobu výkonu své pedagogické činnosti povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovují, udržují a doplňují kvalifikaci.“* (§ 24 zákona o pedagogických pracovnících)
- c) *„Ve školách a školských zařízeních není povolena činnost politických stran a politických hnutí ani jejich propagace.“* (§ 32 školského zákona)
- d) *„Pedagogický pracovník je povinen být na pracovišti zaměstnavatele v době stanovené rozvrhem jeho přímé pedagogické činnosti, v době stanovené rozvrhem jeho dohledu nad dětmi a žáky, ....“* (§ 22a zákona o pedagogických pracovnících)
- e) *„Mateřská škola může organizovat zotavovací pobyty dětí ve zdravotně příznivém prostředí bez přerušování vzdělávání, školní výlety a další akce související s výchovně vzdělávací činností školy.“* (§1a odst. 3 vyhlášky o předškolním vzdělávání)

**MUNI  
PED**

# **Právo hmotné a procesní**

# Hmotné právo

- tvoří právní normy, které upravují (stanovují) práva a povinnosti právních subjektů (účastníků právních vztahů – osob, státních orgánů atd.) – „jak se chovat v právních vztazích“
- například (s vědomím ALE.....)
  - občanský zákoník
  - trestní zákoník
  - zákoník práce
  - zákon o obchodních korporacích

# Procesní právo

- procesní postup, jak dosáhnout práv a povinností před soudy (správními orgány atd.) – postup orgánů veřejné moci k uplatnění a ochraně hmotných práv
- procesní práva a povinnosti účastníků, celá řada otázek
- například (s vědomím ALE.....)
  - občanský soudní řád
  - trestní řád
  - správní řád
  - soudní řád správní
  - daňový řád

# Vědomí ALE

- hmotněprávní a procesněprávní předpis
  - NEZNAMENÁ, že hmotné právo je upraveno výlučně v hmotněprávním předpisu
  - NEZNAMENÁ, že procesní právo je upraveno jen v procesněprávním předpisu
  - i v hmotněprávním předpisu můžeme nalézt normy procesní povahy a naopak
- pro určení hmotné / procesní je předpis výraznou pomůckou, ale je potřeba zkoumat samotnou právní normu



## **Příklad 2 ze zadání na seminář**

- a) *Učitel mateřské školy získává odbornou kvalifikaci: a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů mateřské školy, ....“ (§ 6 odst. 1 zákona o pedagogických pracovnících)*
- b) *„Dítě v mateřské škole má právo denně odebrat: a) oběd, jedno předcházející a jedno navazující doplňkové jídlo, je-li vzděláváno ve třídě s celodenním provozem,...“ (§ 4 odst. 1 vyhlášky o školním stravování)*
- c) *„Účastníci mají právo vyjádřit se k návrhům na důkazy a ke všem důkazům, které byly provedeny.“ (§ 123 občanského soudního řádu)*
- d) *„Kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.“ (§ 15 trestního zákoníku)*
- e) *„Řízení je zahájeno dnem, kdy návrh došel soudu.“ (§ 32 soudního řádu správního)*
- f) *„Osoby zúčastněné na správě daní mají rovná procesní práva a povinnosti.“ (§ 6 daňového řádu)*
- g) *„Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že jako zákonný zástupce (...) nepřihlásí dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání podle § 34a odst. 2.“ (§ 182a odst. 1 školského zákona)*

**MUNI  
PED**

# **Prameny práva obecně. Právní řád ČR.**

# Prameny práva

- **normativní právní akty** – v ČR ano
  - právní předpisy (viz dále – ústavní zákony, zákony, nařízení vlády, vyhlášky ministerstev..., ale i sekundární právní akty Evropské unie)
- **normativní smlouvy** – v ČR ano
  - mezinárodní smlouvy, kterými je ČR vázána
- **judikatura** – v ČR zásadně ne
- **právní obyčeje a další** – v ČR ne

# Pojem právní řád ČR

- právní řád obecně
  - soubor (systém) pramenů práva, které obsahují právní normy
- právní řád ČR
  - soubor pramenů práva platných na území ČR (právní normy, které mají působnost na území ČR)
- právní síla
  - určuje vztahy mezi prameny práva
  - základ hierarchie mezi prameny práva
  - podle orgánu, který právní předpis vydal
  - akty s nižší právní silou nemohou být v rozporu s akty s vyšší právní silou
- normativní právní předpis – normativnost
  - též regulativnost
  - reguluje určité chování, stanovuje meze takovému chování
  - reguluje chování těch osob, kterým je norma určena (tzv. adresátům) – normy příkazující, zakazující a povolující

# Hierarchie mezi prameny práva



# Přehled normativních právních aktů ČR

Ústavní  
zákony

Zákony

Zákonná opatření

Nářizení  
vlády

Vyhlášky  
ministerstev

Obecně závazné  
vyhlášky obce

Nářizení  
obce

Nářizení  
kraje

Obecně závazné  
vyhlášky kraje

Nálezy  
ÚS

# Ústavní úroveň

- Ústava ČR jako akt nejvyšší právní síly
- Listina základních práv a svobod ČR (není to ústavní zákon)
- ústavní zákony
- lidskoprávní mezinárodní smlouvy – některé zařazeny do ústavního pořádku ČR

# Zákony a zákonná opatření

## – zákon

- navrhuje vláda, jeden poslanec, skupina poslanců, Senát, zastupitelstvo kraje
- legislativní proces
- vyhlašuje se ve Sbírce zákonů

## – zákonné opatření

- pravomoc Senátu ČR tehdy, když je rozpuštěna Poslanecká sněmovna
- ve věcech, které nesnesou odkladu; nelze ve všech oblastech
- návrh vlády
- nutná ratihabice na prvním jednání Poslanecké sněmovny – jinak jako by nebylo
- příklad: zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí (zrušeno k r. 2020)



# Podzákonné právní předpisy

- nařízení vlády
  - provádí zákon (v mezích zákona)
  - generální (ústavní) zmocnění – čl. 78 Ústavy ČR – není potřeba zákonné zmocnění
- vyhlášky ministerstev (a jiných ústředních orgánů)
  - na základě a v mezích zákona – čl. 79/3 Ústavy ČR – je potřeba zákonné zmocnění
- nařízení obcí a krajů
  - tzv. přenesená působnost – stát svěřil výkon státní moci ve vymezených oblastech
  - zákonné zmocnění
- obecně závazné vyhlášky obcí a krajů
  - tzv. samostatná působnost
  - není potřeba zákonné zmocnění, nejsou odvozeny od zákona – proto jsou původní (neodvozené)

# Proč jsme si to uváděli?

*Tyto prameny práva se nám promítají  
v různých úrovních do práva mateřských škol.*

# Toto uvidíme vícekrát – příklady

- příklady právních předpisů (ne úplný výčet)
  - školský zákon
  - zákon o pedagogických pracovnících
  - zákon o ochraně veřejného zdraví
  - zákoník práce
  - nařízení vlády o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků
  - vyhláška o předškolním vzdělávání
  - vyhláška o školním stravování
  - vyhláška o evidenci dětí, žáků a studentů
  - samozřejmě Ústava ČR, Listina základních práv a svobod ČR
  - nařízení EU o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (GDPR)
  - .....a mnohé další

## ***Příklad 3 ze zadání na seminář***

Který z uvedených pramenů má **vyšší právní sílu**?

- a) školský zákon – Ústava ČR
- b) zákon o pedagogických pracovnících – nařízení vlády o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko - psychologické činnosti pedagogických pracovníků
- c) vyhláška MŠMT o předškolním vzdělávání – školský zákon
- d) vyhláška MŠMT o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů – občanský zákoník
- e) obecně závazná vyhláška města o příspěvku na částečnou úhradu neinvestičních nákladů pro provoz mateřských škol, školních družin a školních klubů – vyhláška MŠMT o školním stravování
- f) školský zákon – obecně závazná vyhláška obce, kterou se stanoví část společného školského obvodu mateřské školy
- g) nařízení Evropské unie – občanský zákoník
- h) občanský zákoník – Úmluva o právech dítěte (mezinárodní smlouva)

**MUNI  
PED**

**Děkuji za pozornost  
malachta@mail.muni.cz**

Obrázky staženy z google obrázků.